Kedves Díjazottak, kedves Kutatótársak, kedves Kollégák!

A Lendület-nap az Akadémia egyik legszebb ünnepe. Együtt vagyunk itt, a nyertesek, akik most vágnak bele saját kutatócsoportjuk felépítésébe, azok is, akiknek az eredményeiből már láthatjuk, mi minden születhet egy ilyen lehetőségből, és itt van az a bírálói és pályázatmenedzselési apparátus, amely a Lendület programot működteti.

A Lendület pályázat fontos részévé vált az én életemnek is, annak ellenére, hogy soha nem nyertem pályázatot, sőt be sem adhattam: amikor a program elindult, már túl voltam a korhatáron. Viszont sokszor voltam zsűritag, nagyon sok pályázatot bíráltam, egyszer a természettudományos szekciót, egyszer pedig az egész Lendület-zsűrit vezettem.

Mindezt csak azért sorolom fel, hogy magyarázzam, honnan ered a kötődésem a programhoz. Aki végzett már bírálói vagy zsűri munkát, tudja, hogy ez mennyire embert próbáló feladat. Egymástól távoli tudományterületek legújabb kérdéseit kell legalább annyira megértenünk, hogy felelősen dönthessünk róluk. A lelkiismeretes bírálat sok időt igényel, amit a saját kutatásunktól, az oktatástól vagy a családunktól veszünk el. A végén pedig olyan kiváló pályázatok között kell választanunk, amelyek közül szívünk szerint sokkal többet támogatnánk. Nem együttérzést szeretnék kiváltani a bírálók - és a titkársági munkatársak - iránt, csak érzékeltetni, hogy miért érzik ők is szívügyüknek a programot.

Azt hiszem, sokan ismerjük azt az érzést, amikor elbizonytalanodunk a munkánkban. Vannak időszakok, amikor nem sikerülnek a kísérletek, nem állnak össze az eredmények, vagy egyszerűen túl sok idő megy el minden másra. Ilyenkor az ember felteszi magának a kérdést: van-e egyáltalán értelme annak, amivel foglalkozom?

Minden túlzás nélkül mondhatom: a Lendület-pályázatok olvasása, a beszámolók meghallgatása olykor visszaadta a hitemet abban, hogy érdemes

kutatni. Amikor olvastam egy szellemes ötletről, egy nehéz probléma megoldásáról, akkor újra éreztem azt az örömöt, amiért valamikor kutató lettem. Ezek az alkalmak meggyőztek arról is, hogy az Akadémia jó úton jár, amikor kiváló kutatóknak bizalmat ad és lehetőséget az önálló csoport alakítására.

A kutatói közösség is számít erre a lehetőségre: a tavalyi MTA–FKA-felmérésben a Lendület fontossága az ötfokú skálán 4,5-es átlagot kapott.

Ma tizennégy új kutatócsoport vezetőjét köszönthetjük. Most lehetőséget kapnak saját ötleteik megvalósítására és egy kutatói közösség felépítésére.

A korábbi lendületesek pályája biztató példa ehhez. Sokan közülük nemzetközileg elismert kutatókká, az Akadémia tagjaivá váltak, és köztudott, hogy a lendületesek kiválóan szerepelnek nemzetközi kutatási pályázatokon. A legfrissebb példa, amiről a napokban értesülhettünk, hogy két magyar nyertes is akadt a legnagyobb presztízsű európai kutatási pályázat, az ERC Synergy programján: Szöllősi Gergely János evolúcióbiológus, aki 2016-ban nyert Lendület-pályázatot, most egy japán intézet színeiben volt sikeres. De van egy magyarországi Synergy-nyertes is, F. Romhányi Beatrix történész, régész, aki szintén kötődik a programhoz, hiszen jelenleg az MTA-HTK Lendület Bázis kutatócsoport tagja.

A csoportvezetői tapasztalat a tudomány irányításában is hasznosulhat. Az új kormányban két államtitkár, Katz Sándor és Horváth Péter, valamint egy helyettes államtitkár, Kubinyi Enikő is korábbi Lendület-nyertes. A kutatóintézeti főigazgatók és igazgatók közül is sokan tartoznak közéjük - nem sorolom fel őket, nehogy valakit véletlenül kihagyjak. A Lendület támogatás hatása tehát jóval túlnyúlik az öt pályázati éven.

Ezt a továbbépülő munkát ismeri el az Akadémia által tavaly alapított Lendület-díj is. Az eredmények mellett azt a teljesítményt is, amellyel valaki iskolát teremt, fiatalokat nevel, és mások számára is érthetővé teszi a tudományát.

Szeretettel gratulálok idei díjazottjainknak: Lukács Ágnesnek, a nyelvelsajátítás pszichológiai és nyelvészeti kérdései kutatójának; Maurovich Horvat Pálnak, a szív- és érrendszeri képalkotás kutatójának; és Pach Péter Pálnak, az aritmetikai kombinatorika területén dolgozó matematikusnak. Köszönöm nekik és munkatársaiknak mindazt, amivel gazdagították a magyar tudományt.

A lendületesek az elmúlt években tudománypolitikai kérdésekben közös nyilatkozatokat is kiadtak. Találó a „Lendület-család" elnevezés: tagjai figyelnek egymásra, és együtt is kiállnak a közös értékeikért.

Ez a család most nemzetközibbé is válik. A Momentum MSCA posztdoktori program révén a világ számos országából érkeztek kutatók a Lendület-csoportokba. Őket is szeretettel köszöntöm. Remélem, jól érzik magukat nálunk, szakmailag és emberileg egyaránt. Az ő választásuk nekünk is visszajelzés, hogy Magyarországon érdemes kutatni. A mi felelősségünk pedig az, hogy ezt a mindennapi tapasztalataik is megerősítsék.

Végül szeretnék a folytatásról is beszélni. Az Akadémia 2027-ben az idei összeg kétszeresét fordíthatja új Lendület-pályázatok támogatására. Ennek pontos felhasználási módjáról majd a Lendület-bizottság dönt, de a terv az, hogy növelni akarjuk az elnyerhető támogatások összegét, és több kiváló pályázatnak szeretnénk esélyt adni. Amint az elején említettem, bírálóként túl sokszor éltem át, hogy egy nagyon jó pályázatot forrás hiányában nem tudtunk támogatni. Ezen szeretnénk változtatni, a megszokott, magas szakmai mérce megtartása mellett.

Az idei nyerteseknek jó munkát, bátorságot és kitartást kívánok. És kívánom, hogy néhány év múlva az ő beszámolóikat olvasva is azt érezze majd valaki: ezért érdemes kutatónak lenni.